

KONTRABAS

Patrick Süskind

KONTRABAS

Patrick Süskind

KONTRABAS

Z nemčiny preložil
MARTIN PORUBJAK

slovar

Copyright © 1984 by Diogenes Verlag AG Zürich
All rights reserved.
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2021
Translation © Martin Porubjak (dedičia) / LITA, 2021
Cover illustration © Jiří Slíva

ISBN 978-80-556-4588-9

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Gramofón v izbe hrá druhú symfóniu od Brahmsa. Nieкто si pohmkáva. Kroky sa vzdalujú a znova sa približujú. Ten nieкто otvára fľašku a nalieva si pivo.

Moment... hned' to príde... – Teraz! Počujete? Tu! To je ono! Všimli ste si to? Ešte raz sa to zopakuje, tá istá pasáž, moment!

Teraz! Počujete ich! Myslím tie basy. Kontrabasy...

Odtiahne gramofónové rameno z platne. Hudba stíchne.

... To som ja. Respektíve my. Kolegovia a ja. Štátny orchester. Brahmsova druhá, to už je sila. V tomto prípade sme boli šiesti. Stredne silné obsadenie. Bývame ôsmi. Niekedy angažujú aj externistov – vtedy sme desiat. Raz sme hrali dvanásť a poviem vám, to nám to znelo, to malo grády! Dvanásť kontrabasov keď sa do toho pustí – čisto teoreticky –, tak ich nevyšachuje ani celý orchester. Nemá šancu, už len fyzikálne nie. Všetci ostatní to môžu zabalíť. Bez nás to naozaj nejde. Opýtajte sa, koho chcete. Každý muzikant vám ochotne potvrdí, že orchester môže hocikedy existovať bez dirigenta, ale nikdy nie bez kontrabasu. Celé stáročia sa orchestre zaobišli bez dirigentov. Z hľadiska historického vývoja hudby je dirigent výplodom najmladšej etapy. Devätnásteho storočia. Osobne vám môžem potvrdiť, že dokonca my v štátnom orchestri hrávame občas celkom po svojom, akoby tam dirigent ani nebol. A stáva sa, že hráme, akoby tam nebol, a ani on sám si to nevšimne. Necháme

ho, nech si šibrinkuje taktovkou, ako chce, a my si ideme vlastnou cestou. Nie pri našom šéfdirigentovi. Ale keď nám diriguje hosť, nemáme nijaké zábrany. Je to naša tajná rozkoš. Vy to sotva môžete pochopiť. – Ale to len tak na okraj.

Naproti tomu: viete, čo je nepredstaviteľné? Orchester bez kontrabasu. Dovolím si dokonca tvrdiť – pozor, teraz príde definícia –, že orchester je až vtedy orchestrom, keď je v ňom basa. Existujú orchestre bez prvých huslí, bez dychov, bez bicích a trúbok, bez všetkého. Ale nikdy nie bez kontrabasov.

Chcem len povedať, že ak sa na vec dívame objektívne, je kontrabas napokon najdôležitejším nástrojom v orchestri. To je evidentné.

Tvorí základný hybný motor orchestra, oň sa opiera celé teleso, aj s dirigentom. Kontrabas je teda fundament, na ktorom sa vypína celá tá nádherná budova, obrazne povedané. Odstráňte kontrabas, a spôsobíte babylonskú mätež jazykov, zavládne

Sodoma, kde už nikto nebude ani len tušiť, prečo vlastne hrá. Predstavte si – uvediem príklad – Schubertovu Symfóniu hmol bez basov. Nepredstaviteľné. Môžete ju odpísať. Celú orchestrálnu literatúru môžete odpísať, od A po Z – všetko, čo len chcete: symfónie, opery, sólové koncerty – všetko by bolo nanič bez kontrabasov. A opýtajte sa hoci ktorého hráča v orchestri, kedy začne plávať! Len sa opýtajte! Čo to znamená, keď nepočuje kontrabas. Fiasko. V jazzbande je to ešte evidentnejšie. Jazzband sa doslova rozpadne, exploduje – obrazne povedané –, ak vypadne basa. Pre ostatných hudobníkov zrazu prestane mať hra zmysel. Mimochodom, ja jazz neuznávam, ani rock a podobné záležitosti. Ako umelec sa orientujem na krásu, dobro a trvalé hodnoty a práve preto neuznávam anarchiu nezáväznej improvizácie. Ale to len tak na okraj.

Na úvod som chcel iba zdôrazniť, že práve kontrabas je ústredným orchestrálnym nástrojom. V podstate si to každý uvedomuje.